

Høringsutkast om endringer i forskrift om bibliotekstatistikk

Innhold

Innledning.....	2
Forskrift om bibliotekstatistikk.....	2
Departementets forslag til endringer i forskrift om bibliotekstatistikk.....	2
Forslag til endringer i forskrift om bibliotekstatistikk (endringer er markert med kursiv):	4

Innledning

Kulturdepartementet sender på høring et forslag til endring av forskrift om bibliotekstatistikk av 5. januar 1987. Se gjeldende forskrift:

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1987-01-05-2>.

Forslaget innebærer at Nasjonalbiblioteket kan gi bestemmelser om annen innhenting av statistikk enn det som følger forskriften idag. Dette vil etter departementets mening sikre at Nasjonalbiblioteket vil kunne samle inn statistikk fra bibliotekene på den mest hensiktsmessige måten. Høringsutkastet inneholder også enkelte oppdateringer. Blant annet er omtale av skolebibliotek og bibliotek i helseinstitusjoner strøket fra §§ 1 og 3.

Hjemmel for å fastsette regler om innhenting av statistikk fra bibliotekene følger av lov om folkebibliotek § 3. *Lånesamarbeid, registrering mv.* Det heter her at:

Bibliotekene skal følge felles regler om lånesamarbeid og registrering, og for innlevering av statistikk. Departementet kan gi nærmere forskrift.

Utforming, innberetning og publisering av bibliotekstatistikk

Hovedreglene om utforming, innberetning og publisering av bibliotekstatistikken følger av forskrift om bibliotekstatistikk § 3 *Utforming, innberetning og publisering*. I følge bestemmelsen i pkt. 3.1 skal Nasjonalbiblioteket utarbeide statistikkskjemaer med veiledninger for de bibliotekkategoriene forskriftene gjelder for. Videre er Nasjonalbiblioteket etter pkt. 3.3. ansvarlig for å utarbeide den samlede statistikk for de bibliotekategorier forskriftene gjelder for og for å sende den til de instanser som leverer statistikkinnberetning.

Pkt. 3.2. gjelder innberetning. Paragrafen refereres i sin helhet:

«Kommunen skal utarbeide og sende inn statistikk for folke- og skolebibliotekene i kommunen til fylkesbiblioteket innen fastsatt frist.

Fylkeskommunen innhenter statistikk fra de videregående skolene, utarbeider samlet statistisk oversikt og sender statistikkene til fylkesbiblioteket innen fastsatt tidsfrist.

Fylkesbiblioteket sender statistikk for egen virksomhet og rammebetingelser til Nasjonalbiblioteket innen fastsatt tidsfrist.

Fylkesbiblioteket utarbeider samlet statistisk oversikt over bibliotekenes virksomhet og rammebetingelser i fylkesbibliotekets virkekrets og sender statistikken til Nasjonalbiblioteket innen fastsatt tidsfrist. Fylkeskommunen skal bistå Nasjonalbiblioteket ved utarbeiding av spesialstatistikker.

Bibliotekstatistikk for helseinstitusjoner og fengsler utarbeides av den som er ansvarlig for driften av institusjonen. Nasjonalbiblioteket gir nærmere regler.»

Departementets forslag til endringer i forskrift om bibliotekstatistikk

Forslag til endring av § 1 Virkeområde

Departementet foreslår å stryke henvisninger til andre lover enn lov om folkebibliotek fra bestemmelsen i § 1 om forskriftens virkeområde. Dette gjelder henvisningene til lov av 13. juni 1969 nr. 24 om grunnskolen § 10 nr. 2 annet ledd, lov av 21. juni 1974 nr. 55 om videregående opplæring og § 12 første ledd, bibliotektjeneste i videregående skoler. Lov om folkebibliotek inneholder etter endringer i 2013 heller ikke noen omtale av skolebibliotek, jf. Prop. 135 L (2012–2013) og Innst. 467 L (2012–2013).

Fram til ny lov om folkebibliotek kom i 1985 hadde Statens bibliotektilsyn ansvar for både skole- og folkebibliotek. Folkebibliotekloven var tilpasset det nye inntektssystemet i kommunene som gav skolesektoren ansvaret for skolebibliotekene. Når statistikkinnsamlingen fra skolebibliotekene likevel ble videreført av Statens bibliotektilsyn, deretter ABM-utvikling og så Nasjonalbiblioteket, skyldes dette bl.a. at det fram til 2019 var bestandstallene i norske bibliotek som lå til grunn for beregning av det kollektive bibliotekvederlaget som utbetales av Kultur- og likestillingsdepartementet. Etter 2019 har vederlaget blitt beregnet ut fra tilgang til materiale og det er derfor ikke behov for bestandstall fra hvert enkelt bibliotek.

Det vises også til Nasjonal bibliotekstrategi 2020 – 2023 *Rom for demokrati og dannelse* som regjeringen la fram høsten 2019. Her slås det på s. 27 fast at:

Ansvaret for å hente inn statistikk om skolebibliotek skal overføres fra Nasjonalbiblioteket til Utdanningsdirektoratet.

I strategien beskrives endringen slik (s.30):

Det skal settes i gang et arbeid med å endre forskrift om bibliotekstatistikk, slik at ansvaret for å hente inn statistikk om skolebibliotek overføres fra Nasjonalbiblioteket til Utdanningsdirektoratet, ved at spørsmål om skolebibliotek innlemmes i Grunnskolens Informasjonssystem (GSI). Det skal gjøres en vurdering av relevansen av spørsmålene slik de nå foreligger. Innhenting av statistikken skal gjennomføres på en praktisk og hensiktsmessig måte som ikke påfører skolene for mye arbeid.

Etter dette har Utdanningsdirektoratet overtatt ansvaret for innhenting av statistikk for grunnskolen, jf. hjemmel i opplæringsforskriften § 2-1. Kunnskapsdepartementet opplyser at det i dag ikke er hjemmel for slik statistikkinnhenting for videregående skole. Kunnskapsdepartement vil vurdere om det er behov for å reetablere hjemmel for å innhente slik statistikk fra fylkeskommunen i forskriftsgjennomgangen som er i gang i forbindelse med arbeidet med ny opplæringslov.

Forslag til endring av § 3 Utforming, innhenting og publisering.

Departementet foreslår at det legges til følgende setning under pkt 3.1:

Nasjonalbiblioteket kan gi bestemmelser om annen innhenting av statistikk enn ved utfylling av skjema.

Hensikten er å sikre at Nasjonalbiblioteket vil kunne samle inn statistikk fra bibliotekene på den mest hensiktsmessige måten. Dette kan f.eks. gjelde innhøsting av tall fra ulike utlånsystemer og nettsider.

Når det gjelder innberetningen foreslår departementet at § 3, pkt. 3.2, tilpasses dagens system. Det presiseres at det er fylkeskommunen som skal innberette statistikk for den delen av virksomheten som omfattes av lov om folkebibliotek § 6. Det heter i folkebibliotekloven § 6 første ledd at *fylkeskommunen skal ivareta regionale bibliotekoppgaver og regional bibliotekutvikling, herunder gi råd til lokale myndigheter, yte bibliotekfaglig veiledning og assistanse, og arrangere møter og kurs om bibliotekspørsmål*. Ordet fylkesbibliotek tas derfor ut av teksten i andre ledd og erstattes med fylkeskommunen. Omtale av skolebibliotek tas også ut av teksten.

Ordet helseinstitusjoner foreslås fjernet i siste ledd av pkt. 3.2 som et resultat av endringene i Lov om folkebibliotek i 2013 da ansvaret for bibliotekstatistikk i helseforetak ble flyttet til institusjonene selv.

Departementet foreslår videre at ordlyden under pkt. 3.3 endres for å vise til at statistikken i dag publiseres på nett og at den derfor ikke sendes ut. Det foreslås at Nasjonalbiblioteket i stedet har ansvar for å *offentliggjøre* statistikken.

Lovteknisk gjennomføres også enkelte endringer, for eksempel slik at man unngår «punkt», som lett kan bli blandet sammen med «punktum». I stedet brukes paragrafer og bokstaver.

Det foreslås at endringene trer i kraft 1. januar 2023.

Forslag til endringer i forskrift om bibliotekstatistikk (endringene er markert med kursiv):

Ny § 1 skal lyde:

§ 1 Virkeområde

Forskriftene gjelder for bibliotekvirksomhet som omhandles i lov av 20. desember 1985 nr. 108 om *folkebibliotek*.

Ny § 3 pkt. 3.1. skal lyde:

Nasjonalbiblioteket utarbeider statistikkskjemaer med veiledninger for de bibliotekkategoriene forskriften i henhold til § 1 gjelder for. *Nasjonalbiblioteket kan gi bestemmelser om annen innhenting av statistikk enn utfylling av skjema.*

Ny § 3 pkt. 3.2. skal lyde:

b. Innberetning

Kommunen skal utarbeide og *avgj* statistikk for *folkebibliotekene* i kommunen til fylkesbiblioteket innen fastsatt *frist*.

Fylkeskommunen skal *avgj* *statistikk* for egen virksomhet *jf. § 6 i lov om folkebibliotek*, og rammebetingelser til Nasjonalbiblioteket innen fastsatt *frist*.

Fylkeskommunen utarbeider samlet statistisk oversikt over *folkebibliotekenes* virksomhet og rammebetingelser i *fylkeskommunens* virkekrets og *avgir* statistikken til Nasjonalbiblioteket innen fastsatt *frist*. Fylkeskommunen skal bistå Nasjonalbiblioteket ved utarbeiding av spesialstatistikker.

Bibliotekstatistikk *for fengsler* utarbeides av den som er ansvarlig for driften av institusjonen. Nasjonalbiblioteket gir nærmere regler.

Ny § 3 pkt. 3.3. skal lyde:

c. Publisering

Nasjonalbiblioteket er ansvarlig for å utarbeide og *offentliggjøre* den samlede *statistikken* for de bibliotekkategoriene forskriftene i henhold til § 1 gjelder for.

Endringene trer i kraft 1. januar 2023.